

Nieuwsbrief

Jaargang 23, nummer 4, winter 2009

HvC

HVC Nieuwsbrief

De HVC Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Historische Vereniging
Capelle aan den IJssel en verschijnt vier maal per jaar.

Leden van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel
ontvangen de Nieuwsbrief gratis.

De contributie van de vereniging bedraagt € 15,00 per jaar;
Voor 65-plus leden en CJP-leden bedraagt de contributie € 9,00 per jaar.

Redactieteam: Bram van Bochove,
Hans Bolkestein, Frans van Es, Ger Mulder, Anneke Scheffer

Inhoud

1. Van de voorzitter,	pag. 86
2. Dat zullen we nog wel eens zien	pag. 88
3. Foto-impressie van Open Monumentendag 2009	pag. 90
4. Jeugdherinneringen van Ron en Ren van Kooij	pag. 94
5. Gasten restaurant China op bezoek	pag. 96
6. Een mijmerende vrouw aan den IJssel	pag. 97
7. Interview met mevr. De Kok	pag. 99
8. Van de hoofdredacteur	pag. 105
9. Bloemlezing uit het notarieel archief	pag. 106
10. Tussen IJssel en Rotte, opening tentoonstelling	pag. 110
11. Wat ligt er op de planken van het depot	pag. 111
12. Vragen van de Beeldbank	pag. 112

Lijst van bestuursleden

Mevrouw A. v.d. Bremen	voorzitter	010 - 284 95 48
J. M. van Leest	secretaris/pr	010 - 458 65 05
Mevrouw A. Swets	penningmeester/ledenadmin.	010 - 450 68 83
Mevrouw A. Scheffer	exposities/voorlichting	010 - 421 64 18
Vacature	facilitair beheer	010 - 450 60 08
Vacature	educatie	
Vacature	collectievorming en -beheer	

*Het Historisch Museum aan de Bermweg 13, gevestigd in het
Jan Anne Beijerinckgemaal, is bereikbaar op tel. 010 - 450 00 80
Website: www.hvc-capelle.nl E-mail: hvc-capelle@hetnet.nl
ING-bank 4395118*

Bij de omslag:

*De Dorpsstraat ter hoogte van de oprit naar de Kerklaan, vanuit het oosten
Tekening van G. van Bruggen
Foto : Gemeentearchief Rotterdam*

VAN DE VOORZITTER:

Een terugblik

Het jaar 2009 zit er bijna op.

Voor de HVC was het een zeer druk jaar.

Begin 2009 zaten we nog op de Mient en waren we volop bezig met de herinrichting van het Historisch Museum en de Educatieve Ruimte erachter. Eerst op papier en later in het echt.

Eind maart konden we onze jaarlijkse ledenvergadering in de nieuwe Educatieve Ruimte houden. Oké, het was nog wat improviseren maar het voelde goed om terug te zijn.

Begin april begonnen de eerste schoolbezoeken en werd de Educatieve Ruimte verder beproefd. En dat leverde een dikke voldoende op.

Ondertussen werd begonnen met de daadwerkelijke inrichting van het museum. Dat was niet alleen een kwestie van de vloerbedekking leggen.

De expositieborden en hun bevestiging aan de muur werden vernieuwd. De verlichting is aangepast, er is geleverd, er kwamen nieuwe stoelen en een nieuwe vitrinekast. Enzovoort, enzovoort.

Boven kregen de beeldbank en het depot een compleet nieuwe werkruimte met

De vernieuwde educatieruimte met de computers en projectiescherm. Linksboven en rechtsboven zijn de twee luidsprekers te zien. De beamer hangt aan de balk, die men boven het projectiescherm ziet.

nieuwe kasten, werkbladen, stoelen e.d. Het aantal computers is uitgebreid en ook die moesten allemaal geïnstalleerd worden.

O ja, tussendoor is ook nog terug verhuisd van de Mient naar de Bermweg. En is de buitenruimte van het museum aangepakt.

Samen met de Stichting Beijerinckgemaal gingen we ons bezig houden met de opening van het gebouw op 11 september. En aan de nieuwe expositie 'Tussen IJssel en Rotte; 5 landschappen op 1 plek' viel ook nog wel het een en ander te doen. Bovendien was het 12 september Open Monumentendag. Ook dat vroeg om actie.

Inmiddels is dit allemaal achter de rug.

De opening van het J.A. Beijerinckgemaal en de expositie waren een groot feest. Op Open Monumentendag kwamen heel wat mensen een kijkje nemen.

En ook de andere activiteiten op Open Monumentendag waren een succes.

En de medewerkers van de HVC genieten elke dag weer van de prettige werkruimtes die we nu hebben.

En of het nog niet genoeg was is eind november het nieuwste boek van de HVC 'Van dijkdorp tot woonstad; een eeuw bouwen en wonen in Capelle aan den IJssel' verschenen. Op 25 november werd het 1e exemplaar aangeboden aan de burgemeester van Capelle aan den IJssel, Joke van Doorne.

Kortom, het was hard werken voor ons allemaal.

En ik wil dan ook alle medewerkers heel, heel hartelijk dank zeggen voor het vele werk dat is verricht. Sommigen van ons hebben er bijna een dagtaak aan gehad. En dat is niet overdreven gesteld!

Daarom is het goed om nu wat gas terug te nemen.

Tijd vrij te maken voor de feestdagen die er aan komen.

Nieuwe energie op te doen.

Ik ga dat in elk geval wel doen.

Rest mij nog u allen, mede namens de andere bestuursleden, fijne dagen toe te wensen en een iets rustiger 2010!

Anneke van den Bremen

Wilt u de volgende datum alvast in uw agenda noteren:

**Algemene Ledenvergadering
Woensdag 24 maart 2010**

DAT ZULLEN WE NOG WEL EENS ZIEN!

(tekst gratis briefkaart van
“Het Beeld en Geluid Instituut” te Hilversum)

Woensdag 16 september was het weer zover dat vele vrijwillige medewerkers van onze historische vereniging zich weer over mochten geven aan de jaarlijkse excursie. Deze excursies worden mogelijk gemaakt door de jaarlijkse gemeentelijke waarderingssubsidie. Ik schrijf waarderingssubsidie want dat u allen gewaardeerd wordt met uw bijdrage staat als een paal boven water.

Ondanks dat vele vrijwilligers wekelijks intensief met elkaar doende zijn om al de historische werkzaamheden

te ordenen en in goede banen te leiden lijkt het op het punt van verzamelen net of ze elkaar maanden niet gezien en gehoord hebben en zijn de begroetingen zeer hartelijk. Maar o wee, als je zoals ik niet zo hard meer kan meedraaien met de groep en je laat je op deze uitgaansdag zien dan wordt je stil van de innige omhelzingen en begroetingen die je ten deel vallen. Nu is het natuurlijk wel zo, dat vrijwilligers het goed met elkaar moeten kunnen vinden anders kan je de doelstelling wel vergeten. Maar het zegt ook iets over hoe goed het voor een ieder persoonlijk is om, met welke goede doelstelling dan ook, vrijwilligerswerk te verrichten. Zoals ik vorig jaar kon berichten heeft ook nu weer alles op de geplande tijdschema's plaatsgevonden. Dit zegt veel over het organisatie talent in, van en door het bestuur van de HVC. Hierbij voeg ik direct de uitstekende chauffeur en causeur van deze dag. Na een ongestoorde busreis kwamen wij bij onze eerste bestemming “Het Beeld en Geluid Instituut”. Natuurlijk hadden we allemaal, in eerste instantie, trek in een kop koffie met gebak maar het schitterend ogende instituut mag er zijn en deed de koffie even vergeten. Eigenlijk is het gebouw een zeer opvallend monument opgetrokken rondom een complex van beeld- en geluidsstudio's en veilige kluizen om de kostbare inhoud van al het historische erfgoed van Beeld en Geluid te restaureren, completeren, fixeren, rubriceren te koesteren en te tonen in beeld en geluid. Je zou zeggen dat beeld en geluid van heel vroeger altijd verloren is gegaan omdat er gewoon geen mogelijkheid was dit vast te houden. Toch is dit, volgens mijn idee, nooit echt verloren gegaan. Ik denk hierbij aan beeld en geluid herinnering. Voordat herinneringen vastgelegd konden worden was daar de overdrachtelijke beeld- en geluid overlevering. Wie in de beeld- en geluidloze periode verre reizen

maakte kon daar veel over verhalen. De suggestieve manier waarop iemand zijn beleving van gebeurtenissen dan bracht gaf toen aan de toehoorder zijn of haar beeld- en geluid door. Degene die ze had aangehoord en onthouden, vertelde ze aan andere door alsof hij/zij ze zelf beleefd had. Ook dit is een vorm van overdracht van 'Beeld en Geluid'. Ik vraag mij af wat zuiverder is. Beeld en geluid van vroegere tijden puur realistisch tonen of de overdrachtelijke manier van het alleen maar gehoord en niet gezien maar toch beleefd hebben. Het is als bij het lezen van een boek. Je gaat op in de vertelling en geeft een eigen vorm aan de inhoud. Als je later naar de verfilming van het boek gaat kijken herken je jouw interpretatie van het gegeven verhaal niet meer want de regisseur heeft er zijn eigen zienswijze aan gegeven. Het weergeven in de film- en geluidzaal aan ons van klassieke beelden en geluiden bracht een herkenning van feiten naar voren die mede afhankelijk waren van je persoonlijke interesse van dat moment van vastleggen. Voorzichtig spreek ik uit dat het misschien wel goed is dat veel beelden en geluiden zogenaamd verloren zijn gegaan en dat de witte plekken door ons zelf nog steeds ingevuld kunnen worden naar eigen believen. De filosoof en classicus Friedrich Nietzsche heeft daar en tegen ooit het gevaar beschreven dat gepaard gaat met een té goed geheugen. Wie zich alles herinnert, leeft op den duur alleen nog maar in en voor het verleden. Maar als beeld en geluid in de filmzaal, na ons vertrek, leeg achterblijft, heeft het scherm niets meer te vertellen en blijft het, in tegenstelling tot de mens naakt achter. Het heden, na 'Beeld en Geluid' van toen voerde ons naar een intiem vliegveldje in Hilversum waar rijke mensen en, in letterlijke en figuurlijke zin gesproken, bevlogen artiesten hun eigen vliegtuigjes hebben staan. De broodmaaltijd ging er in als koek geheel in overeenstemming met de vele aan ons opgedrongen maar ook geliefde programma's van radio en tv. uit deze regio. Daarna een auto file's vermijdende schitterende tocht langs de mooie Vecht maar vooraf ook over rijwegen met daar aan grenzend leuke optrekjes van geslaagde, verguisde en vergane glorie of failliet verklaarde artiesten. Het was, als voorgaande excursies, wederom een zeer geslaagde tocht en belevenis waar het voor een ieder aan beeld, geluid en niet te vergeten bijpraten aan niets ontbroken heeft.

Zo maar een reisverslag van Cor van Maanen

Nieuwjaarsreceptie HVC

U wordt allen uitgenodigd om op zaterdag 2 januari 2010 het nieuwe jaar in te komen luiden. Plaats van handeling het Historisch Museum aan de Bermweg 13, vanaf 16.00 uur. Wij hopen velen te mogen begroeten.

Namens het bestuur

Joost van Leest, secretaris.

OPEN MONUMENTENDAG 2009

Een foto-impressie

Open Monumentendag was ook dit jaar weer een succes.

Met het landelijk thema 'Op de Kaart' in de hand werden in Capelle aan den IJssel de volgende monumenten extra op de kaart gezet.

Anneke van den Bremen

*Het pas geopende J.A. Beijerinckgemaal
en de bijbehorende expositie trokken zeker
300 bezoekers*

Ontdekken hoe de waterhuishouding werkt. Dat kon men zelf ervaren in de Educatieve Ruimte

Op de Begraafplaats aan de Nijverheidstraat was het ook een drukte van belang. Circa 150 mensen lieten zich door Rein en Janneke Kraaij informeren over de graven.

De Regentenkamer in het Van Cappellenhuis is altijd een vaste trekpleister. Meer dan 100 liefhebbers lieten zich rondleiden door de HVC-regenten. Ook het Van Cappellenhuis zelf trok veel bezoekers.

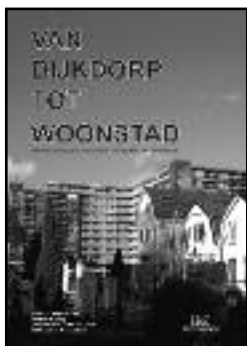
Als extra attractie konden mensen meerijden met de paardentram. Henk van der Pas trad op als verhalenverteller. Jong en oud hebben ervan genoten.

En natuurlijk waren we op de Kunstmarkt present met onze info-stand. Joost van Leest en Arie Heuvelman hebben de HVC weer goed 'verkocht'.

PROFITEER VAN DE KORTING NU HET NOG KAN

Het boek 'Van dijkdorp tot woonstad; een eeuw bouwen en wonen in Capelle aan den IJssel' nog niet besteld?

Tot 1 januari 2010 kunt u als lid van de HVC het boek met € 5,- korting kopen.

Winkelprijs € 24,95.

U ontvangt het voor €19,95.

Gewoon even langskomen bij het Historisch Museum, Bermweg 13.

We zijn elke zaterdag tussen 13.00-16.00 uur geopend.

JEUGDHERINNERINGEN VAN REN EN RON VAN KOOIJ

In een vorige Nieuwsbrief verhaalden de tweelingen Ren en Ron van Kooij over hun herinneringen aan de stormvloed en de Waterkering. Hier volgen impressies over latere jeugdervaringen.

Wie kent als Oudeplaatser niet het Plantsoen, met zijn muziektent waar met Koninginnedag de ‘aubade’ ter gelegenheid van de verjaardag van de koningin werd gehouden en de kinderen van allerlei scholen kwamen zingen?

En niet te vergeten: de wandelmarsen die daar eenmaal per jaar vandaan vertrokken, georganiseerd door de heer Larssen. Door heel de Oude Plaats stonden de wandelgroepen met muziekkorpsen opgesteld. Een drukte van belang. Feitelijk te druk voor de kleine Oude Plaats, zodat het vertrekpunt later verplaatst is naar het plein voor het gebouw van de IJssel- en Lekstreekkrant in Kralingsveer. En zo ontstond de naam van de IJssel- en Lekstreekmars. Voor de Oude Plaats een heel gemis!

De oprit naar de dijk recht voor sigarenboer Van der Vlist. Hier werd de eindstreep werd getrokken om de Tour de France (ook toen al zeer populair) na te bootsen, met een echte geletruidrager; een feest dat altijd veel publiek trok, maar later door de politie werd verboden: te gevaarlijk!

Onder aan de stoep stond het Gasegebouw van de heer Larssen, de oprichter van de speeltuin achter de boerderij van boer Kool. Vader had hieraan, als timmerman, voor een groot deel zijn steentje bijgedragen en mijn broer en ik, als tweeling, mochten het lint doorknippen om de speeltuin te openen.

Ik herinner me de plaatselijke prominente families. Ik noem er maar een paar: de Van Delftjes, de Heuvelmannetjes, de De Jongs, de Van Multems enz. Zij hebben bij v.d Vlist op de dijk en in het Gasegebouw onder aan de dijk vele politieke kwesties – en die van de voetballerij niet te vergeten – in een handomdraai ‘opgelost’. Menig plan werd er ook gesmeed.

Ook de voetbalvereniging Zwervers (de ploeg van de legendarische Rien Terlouw, die daar zijn eerste voetbalschreden zette, later naar Sparta ging en voorstopper werd van het Nederlands Elftal), heeft daar zijn wederopstanding beleefd. Mijn vader was een van de medeoprichters van v.v. Zwervers, waarvoor hij later op hoge leeftijd gehuldigd is.

Vele jonge jongens (al of niet kunnende voetballen) werden lid van Zwervers. Later hadden ze bijna geen leden meer en konden zodoende bijna geen volledig elftal meer samenstellen. De onderlinge concurrentie en rivaliteit tussen de diverse voetbalclubs was groot. Denk maar eens aan Feyenoord, Sparta en Excelsior en de kleinere ploegen CKC. DCV, Capelle en Zwervers. Bijna tot vechters toe werd er gedebatteerd. Daar is ook heel wat afgelachen!

Naast de afrit stond het oude gemaal (ook vervangen). En boven aan de dijk het sluisje naast het huis van Van Riemsdijk. Aan de andere zijde v.d. Plaat, vernoemd naar één van de families die in de huisjes hebben gewoond, die later

zijn afgebroken. Hij heeft menige inwoner leren zwemmen in de Hollandsche IJssel.

Menigeen kan zich de vloten nog wel kan herinneren, voortgetrokken door kleine bootjes, die naar de Vlottenhaven in de Groenedijk moesten worden gebracht. De jongens probeerden zo'n vlot te grijpen om dan een heel stuk stroomopwaarts mee te varen en dan terug te zwemmen. Een hele sport.

Het huis aan de Groenedijk waar mijn schoonzusje Wil van Kooij-Seinstra is opgegroeid kenden wij ook, maar dan op een andere manier, want immers schuin achter hun huis lag de Palenhaven, ons doel. Waar wij in de vakanties paaltje gingen trappen en van de ene balk op de andere sprongen. Levensgevaarlijk! Als je mistapte en onder de vloten schoot kon je het wel vergeten. Maar gelukkig is dat altijd goed afgelopen.

Het buurtje Middenin, halverwege de Ketensedijk, is mij ook bekend, daar woonde een klasgenootje Adrie van Wijk; later is hij naar de Polder verhuisd.

Langs de buitenkant van de dijk richting Scheepswerf Vuijk stonden ook huisjes. Nel en Kees de Boer woonden daar; wat van hen geworden is weet ik niet. Wel zijn deze huisjes ook tegen de vlakte gegaan. Waarom herinneringen aan deze twee? Met Nel en Kees de Boer, Aanrolt en Leen van Buuren, en mijn broer Ron van Kooij en ik hebben wij bij het naar de lagere school van meester Cupedo gaan, de krant nog gehaald, met foto erbij: Drie tweelingen in één klas. Een hele sensatie!

Ron en Ren van Kooij

Het gasgebouw aan de Plantsoenstraat 13 in de Oude Plaats

GASTEN RESTAURANT CHINA OP BEZOEK

22 Juli 2006 vierde Restaurant China aan het Slotplein in Capelle aan den IJssel haar 35ste verjaardag.

Als cadeau vroeg mevrouw Koi Cheng, de eigenaresse, de gasten een gift over te maken naar een goed doel. Dat doel werd de HVC.

Er kwam € 2365,00 aan giften binnen. Als bestemming werd gekozen 'het inrichten van de nieuwe Educatieve Ruimte met een goede beamer en een vast scherm'.

Doordat de verbouwing veel langer geduurd heeft dan oorspronkelijk gedacht moesten de gasten 3 jaar wachten voordat ze met eigen ogen konden zien wat het was geworden. Maar 5 september j.l. was het zover.

We mochten ruim 20 mensen ontvangen met koffie en iets lekkers.

Daarna volgden de gasten een gedeelte van de les die wij geven aan kinderen van groep 6, 7 en 8 uit het basisonderwijs. En daarbij werden natuurlijk het nieuwe elektrische scherm en de beamer gebruikt.

Iedereen was het er over eens: het geld was goed besteed!!!

Na afloop werd onder een hapje en een drankje nog gezellig nagepraat.

En natuurlijk wilde men ook het gerestaureerde gemaal zien.

De gasten van China hadden dus de primeur. Nog voor de opening hadden zij al een kijkje genomen.

Omdat ze het verdienen?!

Anneke van den Bremen

NEELTJE BEDIJN, EEN MIJMERENDE VROUW AAN DEN IJSSEL

In de tuin van het Van Cappellenhuis aan de Dorpsstraat 164 staat sinds zaterdag 17 oktober 2009 een prachtig bronzen beeld. Een in gedachten verzonken vrouw op leeftijd die in gezelschap van een klein vogeltje uitkijkt over de Hollandsche IJssel.

Zij is gezeten op een bankje dat door haar oude benen wordt gedragen. Dit fraaie- en bijzonder geconstrueerde kunstwerk is van de hand van de Rotterdamse beeldhouwer Robbert Jan Donker (1943). Het is het geschenk dat het bestuur van de Van Cappellen Stichting twee jaar geleden op Open Monumentendag 8 september 2007 aanbood aan het Van Cappellenhuis bij de feestelijke opening door minister-president Jan Peter Balkenende van dit in de periode 2005-2007 geheel gerestaureerde pand.

Mr. Simon de Stigter, voorzitter van de Van Cappellen Stichting en Jonathan Smit, voorzitter van de Capelse Jeugdraad, onthulden die zaterdagmorgen het beeld dat de naam Neeltje meekreeg. Dit naar Neeltje Bedijn, de vrouw die, voor zover kon worden nagegaan, het langst in dit

gebouw heeft gewoond in de tijd dat het onder de naam Van Cappellenstichting dienst deed als oude mannen- en vrouwenhuis. 'Neeltje' is tegelijkertijd een herinnering aan de oude functie van dit Rijksmonument sinds 1998 en aan de bejaarde bewoners die hier in de jaren 1898-1973 hebben gewoond en geleefd.

Wie was Neeltje Bedijn?

Neeltje Bedijn werd geboren op donderdag 8 januari 1846 in een huis aan de Opper, een ouderwetse winkelstraat tussen het Hofplein en het Grote Kerkplein in Rotterdam. Deze straat herbergde veel eenmanszaakjes die door de eigenaar, vaak met hulp van vrouw en kinderen, werden gedreven. Neeltje's vader, Franciscus Albertus Bedijn (1821-1889) was goudsmid. Haar moeder, Neeltje van Driel (1822-1877), zorgde voor het gezin en voor het huishouden welke belangrijke taak in de geboorteaakte wordt vermeld als 'zonder beroep'. Of de vader van Neeltje het beroep van goudsmid als zelfstandige of in loon-

dienst uitoefende vertelt de geschiedenis niet. Zeker is wel dat deze familie toentertijd boven of naast een winkel woonde.

Neeltje brengt de eerste drie decennia van haar leven door op diverse adressen in het centrum van het oude Rotterdam. Woensdag 21 april 1875 trouwt zij, 29 jaar oud, in haar geboortestad met de dan 33 jarige 'kantoorknecht' Pieter Nicolaas Zijnen, geboren 19 augustus 1841 in Rotterdam als zoon van Pieter Nicolaas Zijnen (1818-1861) en Maria Geertruida Mighorst (1810-1889). Maandag 19 februari 1877 wordt hun eerste kind geboren, een dochter: Maria Geertruida. Het meisje overlijdt op vrijdag 22 maart 1878, slechts 13 maanden oud. Na zoon Franciscus Albertus, die op woensdag 21 april 1880 wordt geboren, krijgen Neeltje en haar man op maandag 9 november 1885 nog een levenloos geboren zoon. Ruim vijf jaar na dit grote verdriet, op zaterdag 18 april 1891, overlijdt in hun huis aan de Kipstraat, Neeltje's man, 49 jaar oud. Zij blijft achter met haar dan 11-jarige zoon Franciscus. Hoe het verder gaat met de weduwe en haar zoon is niet bekend, maar het moet voor hen de eerste jaren na zijn dood niet gemakkelijk geweest zijn.

Van Cappellenstichting

Eén dag voor Kerst, dinsdag 24 december 1901, wordt Neeltje Bedijn, weduwe van Pieter Nicolaas Zijnen, opgenomen in de Van Cappellenstichting. Toeval of niet? Dat was acht maanden na het huwelijk van haar zoon Franciscus, waardoor vrijwel zeker een groot deel van haar inkomen was weggevallen. De drie voorwaarden, die bij opname in de Van Cappellenstichting ook aan haar werden gesteld, luiden: ze moest 'bejaard' zijn, een goede gezondheid genieten en kunnen lopen. Die goede gezondheid zal bij Neeltje zijn vastgesteld tijdens de verplichte keuring die in het algemeen door de dorpsdokter werd verricht. Haar leeftijd, 55 jaar, naar huidige maatstaven te jong om als 'bejaard' te worden aangemerkt, was geen bezwaar. Iedere gegadigde van 40 jaar en ouder met een zekere hulpbehoevendheid kwam in de eerste decennia van de 'weldadige stichting' in aanmerking. De regenten van de Stichting hanteerden geen minimum leeftijd.

Bijna 30 jaar later, op 26 mei 1931, werd Neeltje Bedijn opgenomen in het ziekenhuis Eudokia aan de Bergweg in het noorden van Rotterdam. Wat haar mankeerde vertelt het verhaal niet, maar het moet geen gemakkelijk te bestrijden kwaal of kwetsuur zijn geweest. Bijna vier maanden verbleef ze in het Eudokia. Zij keerde niet meer terug naar het huis waar ze haar laatste jaren had gesleten en naar het schijnt redelijk gelukkig was. Maandag 14 september 1931 overleed ze in Eudokia, hemelsbreed ruim een kilometer van de plaats waar ze in 1864 was geboren. Donderdag 17 september 1931 werd zij op de Algemene Begraafplaats aan de Nijverheidstraat in Capelle aan den IJssel ter aarde besteld, twee kilometer van het gebouw waar ze bijna dertig jaar woonde en waar nu een fraai beeld in de tuin herinnert aan haar en de periode dat het in de Van Cappellenstichting voor 'ouden van dagen' goed toeven was.

Paul Weyling

Gesproken geschiedenis

INTERVIEW MET MW. DE KOK, Violierstraat 84 (Duplexwoning boven)

Over het wonen

Ik kom van Kralingseveer, toen zijn we getrouwd en naar Alblasserdam gegaan. Ik heb 4 jaar op Alblasserdam gewoond. Eerst inwonend en toen heb ik daar een nieuw huis gekregen, maar ik kon niet wennen en toen ben ik op dorp terug gekomen. Burgemeester Van Walsum heeft u die gekend? Daar heb ik naast gewoond. Naast Piet de Vries waar ze altijd zand losten. De schuiten kwamen langs. Mijn man ging bij Huizer werken in de Groenedijk.

En daar kregen wij dat huisje van. En ik zat heel duur in Alblasserdam en ik kreeg dat huisje voor vier gulden. Het was een krotje hoor. En daar hebben we vier jaar gewoond en toen ben ik in dit huis gekomen. Dat was in 1961 toen ik 31 jaar was. Dit huis staat in de rij die als tweede in deze straat is gebouwd en ik was de eerste bewoner van dit nieuwe huis. Het huis is niet meer hetzelfde. Dat moet ik eerlijk zeggen. We hebben de zolder opgeknapt. Daar hebben de kinderen geslapen. Een heel grote zolder. Als de kinderen naar bed gingen en ze hadden over het zeil gelopen dan hadden ze allemaal zwarte pootjes. En dan waren ze net in bad geweest. Van dat zand dat door het dak kwam. Dat heeft mijn man toen helemaal dicht gemaakt. We hebben er van de week nog weer een paar nachten geslapen. Ik moet zeggen heerlijk. Tot dat ze trouwden hebben ze allemaal boven gelegen. En toen is de woonkamer uitgebroken. Vier kinderen hadden we. Een meisje en drie jongens. Ik had een ruimte van heb ik jou daar. Mijn dochter lag in het kleine kamertje dat nu een luxe kamertje geworden is. We lagen zelf in de grote. En we hebben van deze kamer één gemaakt. Dat kon.. Er zat een hele glazen wand en een deur in. Geen schuifdeur maar een gewone deur. Die deur zit nu in de keuken. We hebben dat zelf aangevraagd en dat mocht. Dat kun je niet zo doen hè. Dat betekende ook nieuw behangen en schilderen. En we hadden dichte deuren, daar hebben we allemaal glas van gemaakt. Behalve de slaapkamers, die hebben dat niet nodig. Ik zit hier ontzettend naar mijn zin. Ik moet eerlijk wezen. Op de zolder droog ik nog en ik heb er mijn winteraardappels, maar verder kom ik niet veel meer boven. Het ziet er keurig uit. Het was een grote zolder. Een poortje zit erin en dan kun je naar de achterzolder toe. En het was een trektrap die er op zat. Maar die is nu veranderd. In hout, want dat werd te moeilijk. Dat hebben ze allemaal veranderd. Nou, ik heb er zelf een week gelegen. Zo heerlijk en zo rustig. Toen ik mijn slaapkamer aan het schoonmaken was. Ik denk, ik ga een weekje naar boven met hem. Heerlijk. Nee, ik zit hier ontzettend naar mijn zin. Groter hoefde niet. En daar vooraan stond mijn box. En de tafel stond hier in de kamer. Het

was hier goed genoeg voor ons. Ik was het klein gewend. Wat denk je. Mijn moe had dertien kinderen. Dat was ik wel gewoon. We sliepen met zijn vieren in één bed. En als je je omdraaide rolde je zo uit bed, als je niet uitkeek. En bij hem was het precies eender zo. Maar we hebben altijd een fijn gezin gehad. Maar er zijn er nou verscheidene weg. Bij mijn man hadden ze vijftien kinderen. Ja, mijn moeder heeft er ook vijftien gehad. Twee zijn gestorven toen ze klein waren. Ja, dat waren andere tijden. Maar wel liefdevol. Want alle kinderen deden wat en mijn vader ging 's nachts om vier uur al op om de was gedeeltelijk voor mijn moeder te doen. Vóór zijn werk. Ja, en als je dan 's avonds allemaal op je bed lag, dan kwam hij bij allemaal even kijken. Of je er goed onder lag en of we geen kou hadden. Want ja, je had geen elektrische deken. Je had nergens verwarming. In de winter was het koud en het ijs hing in pijpen aan de ramen. Ja, dan zitten we hier perfect. Je wist niet beter. Ik woonde in de Kralingseveer in de Lamastraat, waar Wegeling heeft gezeten. Ja, en dominee Kars.

Over het leven bij de ouders en later

Daar vlakbij had je het winkeltje van Twigt. Daar moesten de kinderen zaterdag zes kopjes halen, want iedere week waren er kopjes kapot. Met zo'n groot gezin. En daar zijn we op één na allemaal vandaan getrouwd. Alleen de jongens bij ons uit de deur, maar die zijn bij het meisje getrouwd. Ja allemaal. Alleen mijn jongste broer is met mijn moeder naar de Freesiastraat gegaan. Hier. Want het eerste gedeelte van hier dat stond al heel lang. Ik heb nooit gezien dat hier land was. Zo ver kwamen wij niet. Ik heb ook nooit gezien dat hier sloten waren. Maar dat heb ik dus allemaal van die achterburen gehoord. We hadden hier voor een stukje land voor groente en aardappels zeg maar. Want hier kwamen wij nooit. Ik was hier helemaal weg van. Als je gezien hebt, hoe ik op Capelle gewoond heb, het laatste halve jaar. We zakten door alle vloeren. En ik had zulke zwammen, die groeiden aan het behang. Van de nattigheid van de dijk. Ik had soms muizen in huis. Ik dacht dat er een zilveren ketting op de grond lag. Maar dat was een slak. Zo'n lange. Ik had de zenuwen. Ik ben op een keer naar het gemeentehuis gegaan. En schreeuwen, ik was heel zenuwachtig. Ik zeg groeit dit ook bij jullie in huis? Ik zeg, het is zo erg. En 's nachts als het onweerde, hè papa. En het lichtte. Heel het plafond vol. Je ging helemaal onder het laken leggen, zo bang werd je. En toen hebben ze er werk van gemaakt. En toen hebben we dit huis gekregen. Eén wou het ons niet geven. Ik weet niet of je ene Hekel kent. En die zei, dan ga ik toch hoger op want het lekt. Hij zegt het is gewoon verschrikkelijk. Zo hebben wij gewoond de laatste anderhalf jaar. En er is er nog eentje geboren. Drie op Alblasserdam en één op dorp. Maar dat vergeet je niet. Dus ja toen kregen we dit. Ja, dan begrijp je toch wel hoe blij je bent hè. Ze zeiden ah je krijgt het wel, je krijgt het niet. Ik zei, ik heb gespaard, ik begrijp niet waar jullie je al maar dik om maken. Ik zeg ik vraag een nieuw huis. Voor mijn kindertjes. Daar leef je toch voor. Mijn man is elektrisch lasser. Zeg maar waar je begonnen bent. Bij Kloos. Daar ben je begonnen met werken. En waar ben je toen terecht gekomen. Bij Huizer. En daar

kregen we dat huis van. En toen ging het wat slechter en toen is hij bij Roodnat terecht gekomen. Die heeft aan de Kanaalweg gewoond. Roodnat en daar heeft hij al die tijd gewoon gewerkt. Hij heeft nooit een andere baas meer gehad. En goed verdiend en alles ging, ja perfect. De mensen gingen hier goed met elkaar om. Allemaal. We hadden een tuin en als je in de tuin was dan maakte je een praatje. En ja, die kwamen allemaal als nieuwelingen hierin. Ja, en toen kwamen er buitenlanders en dat was wel een beetje moeilijk. De mensen zijn niet min, dat bedoel ik niet. Dat moet wel wennen. Die mensen zijn heel anders als wij. Ja, ik moet eerlijk zeggen, de politie is een paar keer geweest. Maar aan de andere kant hebben ze daar meer last, want die muren komen aan elkaar. Maar ik moet zeggen, het gaat perfect. Ik ben een mens, ik ben vriendelijk bij wijze van spreken. Als mensen naar me toe komen, komen ze zo en pakken ze me zo beet. Ik wil geen ruzie. We mogen niet klagen. Een keer heb ik narigheid gehad, en daar heb ik wel wat van moeten zeggen. Daar is de politie voor geweest. Ik moet eerlijk zeggen. De vloer was warm in het kleine kamertje. Je mag niet lachen. Helaas mijn ijskast stond te rammelen, zo warm was dat. En de vloer, je brandde je voeten erop. En die ijskast maar draaien. Ik zeg, ik kwam op een woensdagavond uit de kerk en stinken in dat kamertje. De bloesem kwam eruit. Ik zei jongen kom jij hier eens ruiken, het is niet normaal hoor. Ik kwam uit de kerk ik vind het erg dat ik bellen moet. Maar zo en zo. Hij zegt Die sinasappelen die hier staan die ruiken. Ik zeg ja ik heb geen gaatje in mijn hoofd, maar goed. Dat heb ik wel door moeten geven. En alles heeft hij toch afgebroken. Maar dat was zo vreselijk, maar dat is het enigste van de nare dingen eigenlijk wat ik hier heb meegemaakt. Dat kan ik gerust zeggen. En ik was wel blij, dat ik het doorgegeven heb. Want dat kan niet hè, we hebben toch een redelijk verstand. Dan 's nachts kon ik de ijskast wel uitzetten maar dan dooide alles weer. Dat stond zo te rammelen. En toen zei mijn dochter daar moet je werk van maken. Ik brand mijn voeten aan de vloerbedekking en dat kan toch niet. Ik zeg ja, kindje. En toen zegt ze ik probeer te helpen. Zodoende is dat zo gegaan. Hij heeft alles afgebroken hoor. Even later wist ik het niet met het aansluiten van de telefoon en ik zeg jongen wil jij me even helpen. Natuurlijk zegt hij. Dat doe ik altijd. Ik help je. Ik kan niet tegen ruzie. Dus hij heeft me geholpen met een paar dingetjes van de telefoon. Waar ik niet achter was, en mijn man ook niet. We worden ouder en ze vragen zoveel tegenwoordig. Je krijgt een mooi plantje van me zei ik toen. En toen heb ik twee ronde potjes gekocht met een geranium erin en die heb ik gebracht. Hij zegt wat vind ik dat leuk van u. Ik zeg voor wat hoort wat. Je hebt mij geholpen, meestal heb ik het niet nodig want mijn kinderen doen dat. Alles nakijken. Mijn dochter woont dichtbij in de Merelhoven. Een zit er op Ambacht en een zit er in Schollevaar. Een beetje verspreid, heerlijk. Ik heb hier een oude buurvrouw gehad, die hebben tien jaar bij ons gewoond. Toen zijn ze allebei gestorven en daar hielp ik, helemaal voor die dochter hielp ik ze vanwege de drukte. En daar zijn we ook heel veel nabij geweest met waken en daar hebben we heel goed mee op kunnen schieten en die wonen nu beneden in een portiek terug. We komen altijd nog bij elkaar. Die kennen we al zo'n beetje vanaf het begin.

Maar dat geeft niet, dat is niet erg. Mw. Kranendonk, en die andere vrouwen die zijn verhuisd. En hier naast woonde Houtkamp. En mw. Van de Berg is ook gestorven en die was ziekelijk en dan nam ik een beetje fruit mee. Dan keek ik om het hoekje en dan zei ik buurvrouw zal ik de kopjes voor je wassen. Alsjeblieft zei ze, en zo hebben wij hier gewoond. En we hebben een heel rijtje. Iedereen spreekt en iedereen heeft een praatje. Ik zeg tegen Leen, ik doe de tuin zelf, maar ze zeiden je moet het niet op de dag doen want je komt niet klaar. Je kunt het beter tussen twaalf en de middag doen dan zitten ze te eten. Zo gaan we met elkaar om. Mag niet klagen. Nee, maar wat ik bedoel als ik ruzie heb, daar kan ik helemaal niet tegen. Goedemorgen, goedenavond dat zijn twee woorden, zei mijn vader altijd. Mijn vader zei, je moet altijd netjes beleefd praten tegen elkaar. Dat hebben we van ons vader. Ik kan niet iemand zo voorbij lopen hoor. Nee, dat is nergens voor nodig. Wat heb je nou nog meer. Ik blijf hier tenzij dat we allebei stumpers worden. Ja, dat we naar een bejaardenhuis moeten. Mijn zoon heeft me wel opgegeven. Maar ik zei jongen, ik weet het nog niet hoor, ik weet het nog niet. Ik kan hem nog verzorgen, en ik heb nog geen zuster nodig. Al wat ik zelf voor hem kan doen dat doe ik. Je bent toch niet voor niks met elkaar getrouwd. En hij is ook voor de rest helemaal op mij aangewezen. Laten we het zo maar zeggen. Vooral nu hij ouder wordt. De man is vijftientig. Je bent geen twintig. Ja, we verschillen wel wat. Tegen mijn zuster, die Ria van ons, die zes jaar verschilt zei ik nee, ik wil geen oude bok, ik wil een jonge man. We schelen acht jaar. Nou ik zag hem en ik dacht dat is hem.

Over Capelle aan den IJssel

Nou van 't dorp, naar hier, ja hoe moet ik dat nou zeggen. Ja, het is anders. Je had nog geen Schollebos. Dat kwam pas later. De woningen aan de overkant die stonden er al. Want ze wilden hier nog een rij tussen zetten, werd er gezegd. Maar het is allemaal klaar gemaakt. Hier kan geen rij tussen. Toen hebben ze hier gebouwd En ze wilden alsjeblieft geen flat, heb ik gehoord van de mensen. En dat kan niet. En daar aan het Meidoornveld is het ook allemaal al weg. Het Meidoornveld is ook laagbouw geworden. Ja, die laatste die hebben ze zo gehouden. Dat wilden de mensen graag, dat zal wel toegestaan zijn. Die daar woonden zijn allemaal weer terug gekomen. Die hebben allemaal een tijdelijke kamer gehad in het verzorgingshuis daar, op de hoek. Ja, dat was een tijdelijke noodoplossing. Mijn zus zit er ook. Trijntje. Die is er van de Pluivierstraat naar toe gegaan. Je hebt alles gelijkvloers. Het is mooi daar hoor. En het zijn daar allemaal bejaarden zeg maar hoor. Ik ging naar de kerk in het Hervormd Lokaal hier bij dominee Vlot. En daar ben ik altijd gebleven. Ik was nergens lid van. Ik speelde altijd thuis met het orgel met de kinderen. Je had hier een speeltuin, daar gingen de kinderen ook naar toe. Ze zijn hier naar de kleuterschool gegaan, naar de grote school gegaan. Hier in de buurt. Ja, een keer kwamen ze me roepen. Er lopen er twee van jou in het winkelcentrum zeiden ze. Dan word je toch niet goed. Dus ik er naar toe. We hebben een snipperdag genomen zeiden ze. Dat zijn je eigen kinderen. Ben je nu helemaal bedekseld jongens, Je

moeder zou je. We hebben een snipperdag genomen. Achteraf is het wel goed afgelopen. Maar als er nu wat gebeurt. Je bent verantwoordelijk. Maar ja dat heb je met kinderen, die kunnen vliegen en weg. Het is maar een keer gebeurd. Nu ja, we hebben een heel andere voortuin gekregen. Dat heeft de gemeente gedaan. We hadden daar gras met rozen. Dat hebben wij gevraagd. We hebben een glazenwasser. Die kon daar niet staan, tenminste dat was allemaal een beetje moeilijk. Ze hebben het voorpad wat breder gemaakt. En het achterpad smaller. En dan konden wij dat stukje groen dat er tussen zat, dat mochten wij zelf inpanden. Dat andere hadden zij. Daar waren ze blij mee. En toen zei die meneer u betaalt f 4 voor het groen van vóór. Daar doen we twee af omdat u het zelf doet. En dat hebben ze hier toen allemaal zelf bereikt. En dat ging toen van de huur af. Het is twee gulden, maar ik bedoel maar. Ja, we hebben het met plezier gedaan. Ik vond het gezellig. Dat we ook wat hadden. We hadden toch een tuin omdat de mensen onder een grote tuin hebben en wij hadden niets. Dat was met de burens overlegd. Die konden nu een zonnescherm ophangen. Dat kon eerst niet want ze konden er niet onderdoor. Dan stootte je je hoofd. En dat kan nu niet meer. Beneden hè. Ik heb wat anders genomen. Maar de meesten verderop hebben allemaal een zonnescherm. Maar je zou er zo met je hoofd tegen aan lopen Dus ze hebben de grote straat wat verbreed en dat smaller gemaakt. En nu kan de glazenwasser er precies tussen staan om hier de glazen te wassen.

Dat gaat er dus allemaal op aangewerkt zeg maar. Je hielp gewoon mee met die tuin beneden. Ja, ze hebben er zelf groen ingedaan en daar hebben wij aan mee geholpen. In de andere huizen is dat wisselend. Er zijn verschillende die dat ge-

De bovenwoning aan de Violierstraat 84

daan hebben en de oudjes hebben ze gespaard, die boven zitten. Dat kan niet meer. En wij binnenkort misschien ook niet meer. Ik houd hem nu nog bij. We overlegden met elkaar en we hielpen elkaar. Plantjes er inzetten. Dat gaat hier heel geschappelijk vind ik. Zolang als de voortuinen hier liggen is dat zo geweest. Nu als je terugdenkt. Vroeger kwamen ze hier de huur halen, langs de deur. Dat was heel gewoon hier. En later toen het over de bank ging, ging het allemaal automatisch over de bank. Van de week wou de sleutel van de brievenbus niet open. En toen. Mijn dochter gelijk gebeld. Ze waren nog aan het werk en om vier uur zijn ze bij me gekomen. Die meneer zegt wie heeft hier dat nieuwe slot in gemaakt. Ik zeg ja van de gemeente. Wat heeft die er een potje van gemaakt zegt hij. Dat weet ik ook niet. Ik zeg mijn man heeft hier nog nooit wat aan gedaan. Dat kunnen wij niet. Hij heeft de schroefjes eruit gehaald en het hele spul eruit gehaald. Een nieuw slot erin gezet. En twee sleuteltjes kwam die boven brengen. Ja, dat is toch leuk. Hij zegt nooit zelf doen. Ik zeg tegen mijn man nooit zelf doen. Maar die ander is een knoer geweest. Van achteren. Maar dat weet ik ook niet. Nou brak die sleutel af. En toen kwam die boven brengen. Ik zeg een paar centjes voor je. Ik zeg pak aan. Ik gaf hem twee vijftig eurocenten en twee toffees. Ja, dat doe ik altijd. Ik ben klaar en die ga ik daarna lekker in de auto opeten zei hij. We hebben hier nooit problemen gehad. En altijd werd ik snel geholpen. Ik zeg je mag altijd vragen stellen. De tussenwand hebben we er zelf uitgehaald. Bij de renovatie is het een zootje geweest. Dat was in 1991 of zoiets. Ja, dat was toch 1991. Ja 1991. Toen hebben we daar helemaal boven geslapen. Toen zijn er nieuwe ramen ingekomen. Allemaal. En een andere douche. Maar wij hadden hem net helemaal opgeknapt. Helemaal een nieuwe keuken met aanrecht en alles. Allemaal nieuwe ramen overall, We hebben toen een aantal weken boven geslapen heerlijk. Alles was opgebroken hier. Dat duurde een paar weken. Ja, zeker wel, want ze kwamen om half zeven al. Ik zeg tegen mijn man vroeg het bed uit. Tjonge jonge, die hadden 's morgens al om vier uur de wekker gezet. Ze waren wel actief. Sommigen stonden ze op de handen te kijken. Ik ben een ouderwetse, want mijn vader zei al als er iemand aan de deur komt hoor je ze een kopje koffie te geven. Dat zei mijn vader. En dan had ik vis gekocht, of soep. Zo ben ik altijd geweest. Die kwamen graag hier naar toe. Ja, bij de anderen kregen ze niets. Er was nog een weduwnaar die woont in de Anjerstraat die vroeg of ze koffie kregen. Nee mevrouw, we krijgen niets. Het was een weduwnaar die zegt komt iedere dag maar koffie drinken. En toen ze klaar waren hadden die mannen zo'n mand opgevuld opgemaakt met kruidenierswaren. Ik zeg, ik hoef echt niets te hebben. Ik heb het goed. Ze kwam precies op de goede tijd bij mij. Dat kwam uit mijn vader voort. Ik had ook zo'n lieve vader. Die zei, altijd wat vriendelijk wezen en altijd wat geven als ze aan de deur komen. En die man stond raar te kijken, maar hij heeft dat slotje perfect gemaakt. Ik heb dat altijd van mijn vader overgenomen.

23 april 2007

Wim van den Bremen

VAN DE HOOFDREDACTEUR

Door persoonlijke omstandigheden ben ik genoodzaakt een aantal functies binnen de HVC op te geven. Dit houdt in dat ik de volgende functies opgeef, bestuursfunctie Facilitair Beheer, Beheerder van het museum (dat is inclusief de educatieruimte) en het redacteurschap van de HVC - Nieuwsbrief.

Ik heb de afgelopen drie jaren met zeer veel plezier aan de HVC - Nieuwsbrief gewerkt. Het verrijkt in belangrijke mate je historische kennis van Capelle aan den IJssel. Zeker voor iemand, die geen geboren en getogen Capellenaar is, maar van het boerengedeelte van Rotterdam komt.

Ik doe hier dan ook een dringende oproep aan de leden van de HVC zich op te geven voor deze functie. De kans is anders groot dat de HVC - Nieuwsbrief niet meer uitkomt.

De functie van redacteur houdt o.a. in :

- Het aansporen van mensen om artikelen voor de nieuwsbrief te schrijven
- Het maken van afspraken met schrijvers en uitgever over de verschillen de deadlines in verband met de verschijningsdatum.
- In samenwerking met het redactieteam van de nieuwsbrief de ingezonden artikelen te controleren op goed Nederlands en historische juistheid.
- Het verzorgen van de layout in nauwe samenwerking met AVW-Vak pers.

De functie van beheerder van het museum houdt o.a. in :

- Het onderhouden van de contacten met leveranciers i.v.m. storingen aan apparatuur opgesteld in het museum
- Het schoonhouden van de diverse ruimtes (museum, toiletten, educatie ruimte)
- Kleine reparaties uitvoeren, bijv. een kapotte lamp vervangen
- Het beheer over diverse systemen opgesteld in het museum, zoals alarm, CV
- Net beheer over de keuken, d.w.z. zorgen dat er voldoende drank (koffie, limonade enz.) en de ingrediënten hiervoor (suiker, melk) aanwezig zijn.

De functies coördinator van de Beeldbank en beheerder ICT-systemen blijf ik wel doen. Beheerder ICT-systemen omdat ik vanuit mijn verleden veel van automatisering weet en het ook zeer leuk werk is. Coördinator van de Beeldbank omdat ik dat één van de leukste functies binnen de HVC vind. De Beeldbank bestaat uit een groep mensen, die goed met elkaar overweg kunnen.

Bram van Bochove

Stand van zaken

Begin november 2009 waren door Capelse vrijwilligers samenvattingen van 2639 akten van Capelse notarissen beschikbaar gemaakt en op internet te lezen: www.gemeentearchief.rotterdam.nl, verder naar Archieven en collecties, verder naar Notariële akten.

Nieuwe vrijwilligers, met PC, bereid thuis hieraan te werken zijn nog steeds welkom. Voor meer informatie: Suus Boef-van der Meulen, tel. 010-4503746, email: csbc@casema.nl.

Suus Boef-van der Meulen

Hoe ging het verder met Daniel Bleijswijck, de jongeman met gedragsproblemen?

Soms levert het Notarieel Archief een spannend vervolgverhaal op. In het winternummer 2008 van de HVC-Nieuwsbrief ("Een zoon met gedragsproblemen") vroeg ik me af hoe het verder gegaan zou zijn met Daniel Wittensz Bleijswijck. Zijn moeder, de weduwe Neeltje Adriaensz Zeeuw, liet haar knecht in juli 1676 immers voor notaris Everard Maes een verklaring afleggen over het agressieve gedrag, waarmee hij zijn moeder en de rest van het gezin het leven zuur maakte. Hij schold en vloekte, dreigde en smet met van alles. Ik vroeg me toen af waarom deze verklaring werd afgelegd. Stuurde men er op aan dat Daniel in verzekerde bewaring zou worden gesteld?

Bij dezelfde notaris Maes kwam ik onlangs het bevestigend antwoord tegen. Het bleek dat Daniel in het Tuchthuis in Gouda was beland. Daartoe was of een vonnis van schepenen nodig, of het verzoek van familie, die daarvoor wel moesten betalen. Die laatste mogelijkheid is bijvoorbeeld door Rembrandt gebruikt om van de door hem niet meer gewenste relatie met Geertje Dircks af te komen: zij werd van 1650 tot 1655 op kosten van Rembrandt in datzelfde tuchthuis in Gouda ondergebracht¹.

Iets dergelijks is kennelijk gebeurd met Daniel Wittensz van Bleijswijck. Twee jaar na de belastende verklaring over Daniels gedrag bleek dat de familie kennelijk voor deze oplossing had gekozen. Ze beschikten wel over geld. Daniels overleden vader, Witte Maertensz Bleijswijck, bleek steenbakker in Capelle geweest te zijn. Nu wilden moeder en kinderen Daniel wel uit het tuchthuis terughalen, maar alleen op duidelijke voorwaarden. Moeder Neeltjen Adriaensdr

Zeeuw, en Daniels zusters Maria en Trijntje, machtigen de beide oudste broers Cornelis en Claes en zwager Pieter Wiggersz van Cappelle in 1678 om bij de ambachtsheren en burgemeesters van Gouda en de regenten van het tuchthuis het verzoek te ondersteunen om Daniel uit het tuchthuis te ontslaan. Zij spreken mede namens hun minderjarige zusters. De broers en zusters beloven Daniel zijn leven lang te onderhouden, maar dan moet hij hen wel zijn erfdeel van hun vader, moeder en overleden broer overdragen². Moeder heeft hen deze belofte afgedwongen door in haar testament te bepalen dat de kinderen alleen erfgenamen zouden zijn als ze beloofden hun broer Daniel zijn levenlang te verzorgen. Maar het duurt nog zeven jaar voor alles zijn beslag krijgt. Waarschijnlijk is Daniel wel eerder uit het tuchthuis ontslagen, want hij blijkt in 1685 een vrouw te hebben.

Twee dagen na moeders begrafenis, 7 december 1685, komen al haar kinderen, inclusief Daniel, weer bij notaris Maes langs. Twee zoons: Cornelis en Claes Wittensz Bleijswijck, en de vier dochters: Maria, Adriana, Trijntje en Pleuntje. Voor de dochters treden hun echtgenoten op: Eeuwout Abramsz, Pieter Wiggersz van Cappelle (bode en schoolmeester in Capelle), Claes Cornelisz Soet en Chiel Danielsz de Coningh. Zij verklaren dat hun moeder kort tevoren een aanvulling op haar testament heeft gemaakt waarin zij Daniel onterfde. Zijn broers en zusters hebben nu een regeling met Daniel getroffen: hij krijgt per direct 30 gulden om kleding en linnengoed aan te schaffen, en jaarlijks f 100 voor zijn onderhoud. Als zijn vrouw Daniel overleeft krijgt zij eenmalig f 500, maar als er dan kinderen zijn krijgt zij f 1000. Ook als zij eerder sterft dan Daniel is er f 500 voor de kinderen beschikbaar³.

Hoe het verder ging? Ik weet het niet. Voer voor familie-onderzoekers. De steenbakkerij in Capelle zal wel zijn overgenomen door de kinderen, want in 1690 is er sprake van dat alle genoemde kinderen, behalve Daniel, een actie ondernemen om inkomen uit verkochte steen te innen⁴.

¹ Zie www.groenehartarchieven.nl

² GAR, inv.nr.3483, akten 17 en 18, 11-05-1678

³ GAR, inv.nr. 3083a, akte 236, 07-12-1685

⁴ GAR, inv.nr. 3084, akte 56, 28-04-1690

DE PRINS ALEXANDERPOLDER in notarisakten en in herinnering.

Jeugdherinneringen.

Tijdens het maken van uittreksels van akten van Capelse notarissen werd ik herinnerd aan mijn jeugd in de Alexanderpolder. Die herinneringen werden nog versterkt door de luisterrijke renovatie van het Jan Anne Beyerinckgemaal, en de tentoonstelling "Tussen IJssel en Rotte" in het Historisch Museum". Ik ben namelijk opgegroeid in de dienstwoning van het stoomgemaal te Kralingen aan de Ringvaartweg dat deel uitmaakte van één van drie benedengemalen op de ringdijk van de Prins Alexanderpolder. Dat gemaal werd in het jaar 1900 overbodig en buiten dienst gesteld. Later fungeerde het gebouw als vuurmakersfabriek.

Als kind zwom ik met mijn broertjes en vriendjes in de ringvaart bij die fabriek. Slootje springen was een favoriete bezigheid, en we beseften nog niet hoe belangrijk deze waterlopen zijn voor de polder.

*Op de voorgrond
de dienstwoning
aan de Ringvaart-
weg 126 en op de
achtergrond het ge-
maal aan de Ring-
vaartweg 108.*

Het drooggevalen land.

We kunnen ons nu wel voorstellen hoe de stoommachines de vijzels en de centrifugaalpompjes aandreven en het water uit de plassen pompten, maar hoe de drooggevalen gronden eruit hebben moeten gezien is bijna onvoorstelbaar. In gedachten zie ik één grote vlakte van modder met vele kleine plassen en dijkes, waar voormalige weggetjes waren geweest, met daarop een struik of boom. Voor de broodwinning van de vissers en de turfstekers moet het catastrofaal zijn geweest. Het liedje waarin de tekst voor komt "Gelukkig is het land, waar 't kind zijn moeder verbrandt" ging voor hen dus niet meer op. Ook gaat het verhaal dat door muggenplagen het sterftecijfer van de omwonenden drastisch om-

hoog ging en menigee aan cholera of malaria bezweek.

Na de drooglegging werden er met elkaar verbindende tochten, greppels en sloten met schoppen en spaden gegraven om het waterpeil lager te krijgen dan de drooggevallen gronden. Er vond een herindeling plaats wat het infrastructuur betreft, zoals het slaan van noodbruggen over de tochten en sloten en toegangswegen met overpad. Wat waren dat voor mensen die er als pioniers brood in zagen om daar in die troosteloze natte zompige moerasachtige woestenij een bedrijf te beginnen?

De kleine plassen in Schieland en de eerste huurders.

In de notarisakten zijn gegevens uit die beginperiode te vinden.

Na vijf jaar malen met drie benedengemalen en een bovengemaal werd er, op basis van een Koninklijk Besluit van 27-02-1874, op 18 april 1874 in het Algemeen Verkooplokaal aan de Oostsingel te Rotterdam overgegaan tot openbare verkoping van de drooggevallen gronden. Zij waren verdeeld in percelen onder de naam "De kleine plassen in Schieland ten oosten van Rotterdam". De belangstellenden waren overwegend kooplieden en speculanten uit de Rotterdam en omgeving.

Ik kwam de eerste akte van verhuur tegen, op 10 juni 1874 afgesloten bij notaris Kornelis Achterberg in de herberg "De Roode Leeuw" aan de 's-Gravenweg te Capelle a/d IJssel. Het ging om de huur voor een periode van 9 ½ jaar van enige kampen drooggevallen grond in de Prins Alexanderpolder, met de nodige voorwaarden en verplichtingen. Zo was er de verplichting tot het verwijderen van hoogten en bonk ontstaan door verbranding en vergraving. In de eerste 4 ½ jaar moest het land geschikt gemaakt worden voor het zaaien en verbouwen van wintergranen of andere gewassen bedoeld voor veevoeder. Daarna moest men het land laten begrazen door hoornvee, om na de huurtijd het land te kunnen opleveren als wei- en hooiland.

De huurder moest na eventuele opzegging van de huur het aanwezige stro, hooi en mest op het land laten. De verhuurder kon daar zonder enige vergoeding vrijelijk over beschikken.

Ook de rechten van visserij en de jacht waren niet onder de huur begrepen. Wel was de huurder verplicht om tijdens het jachtseizoen een plank over de sloot in het midden van het land te leggen ten behoeve van de jagers!

Diverse huurders kregen de verplichting om voor 1 november 1874 een woning met koestalling, schuren en hooibergen te bouwen.

Over de periode daarna heb ik aardig wat akten van verhuur zien passeren. Bijna allemaal bevatten zij de tekst: "De huurder zal het land moeten gebruiken zoals een goede boer betaamt door het wieden van onkruid, het onderhoud van sloten en greppels, en het slechten van molshopen".

Cees van Yperen

TUSSEN IJSSEL EN ROTTE 5 landschappen op 1 plek geopend

Op vrijdag 11 september was het dan zover: zowel het vernieuwde Jan Anne Beijerinckemaal als de nieuwe tentoonstelling werden feestelijk geopend. Het was in alle opzichten een prachtige dag, de zon scheen, de sprekers waren zeer geïnspireerd en de bezoekers waren enthousiast.

Het feit dat wij de laatste weken voor de opening bijna dag en nacht hadden getimmerd, geplakt, geprikt en gezweeten was alleen voor de groep enthousiastelingen die dit immense karwei voor elkaar hadden gekregen, nog te merken. Maar we hadden eer van ons werk en dat we iets dikkere wallen onder onze ogen hadden gekregen, zal de meeste bezoekers niet zijn opgevallen.

Na de feestelijke opening, die alleen door genodigden bezocht werd, was het de volgende dag de beurt aan de bevolking van Capelle en omstreken die op Open Monumentendag de gelegenheid de expositie te bezoeken. Al voor openingstijd meldde zich de eerste klant, die helemaal uit het Oosten van het land met trein en fiets naar de Bermweg was getogen. We zijn maar gauw koffie voor hem gaan zetten. Daarna was echter het hek van de dam: over de hele dag genomen wisten zo'n 300 mensen het Historisch Museum (weer) te vinden. Mede door het goede weer en de mogelijkheid met de paardentram naar de Bermweg te komen, was er een constante stroom bezoekers, die zonder uitzondering bijzonder enthousiast waren over de tentoonstelling. Het gastenboek werd gevuld met lovende woorden en toen we aan het eind van de dag nog even met een drankje bij elkaar zaten, was de conclusie: het was geweldig!

*Het was een gezellige drukke tijdens de officiële opening van ge-
maal en tentoon-
stelling. Rechts-
onder de samen-
steller van de
tentoonstelling
Hans Bolkestein.
Foto:
Kees Grandia*

WAT LIGT ER OP DE PLANKEN VAN HET DEPOT?

Bij het zien van dit boekje zal er met name bij de dames een blik van herkenning zijn.

Want wie heeft er als meisje geen poëziealbum of eigenlijk “poëzie of poesie” album gehad. Het ging van hand tot hand want de hele familie, vriendinnen en klasgenootjes schreven er een versje in met daarbij een – meestal - mierzoet plaatje met of zonder glitter.

Dit versje ontbreekt waarschijnlijk in geen enkel album:

*Rozen verwelken
Schepen vergaan
Maar onze vriendschap
Blijft eeuwig bestaan.*

Het afgebeelde album dateert van 1921 en was eigendom van Pietje v. Dam (in sommige versjes ook Nel genoemd).

VRAGEN VAN DE BEELDBANK

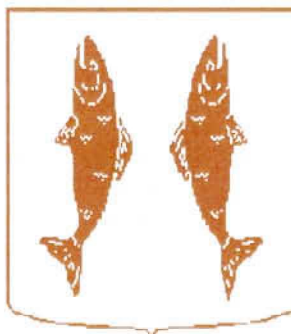
Alvorens een nieuwe vraag van de weer op volle toeren draaiende beeldbank aan u voor te leggen, wil ik beginnen met een welgemeend excuus aan de heer Broere.

Deze trouwe lezer en lid van de HVC had de foto in de voorlaatste HVC-nieuws herkend en ons uitgebreid laten weten wat deze voorstelde (de kippen-schuur van boer Middelkoop), maar helaas is zijn reactie niet meegenomen in deze rubriek, maar alsnog heel veel dank en uw commentaar wordt echt op prijs gesteld!

Nu heeft de beeldbank een iets ander verzoek aan u. Wij weten van de hieronder staande foto wel wat deze voorstelt, nl. het kampioensteam van v.v. Capelle in 1964, maar wij zijn zo ontzettend benieuwd naar het verhaal (of liever nog de verhalen) achter deze foto. Niet alleen wie de afgebeelde spelers waren, maar alles wat er nog te melden valt over deze personen: hoe werden ze kampioen bijv., wat deden ze in het dagelijks leven, leefden de inwoners mee met de club, hoe werd het kampioenschap gevierd enz. enz.

Enfin, alles wat u nog over deze periode in het Capelse weet te melden is van harte welkom. De HVC is nl. bezig met de ontwikkeling van alweer een volgende expositie: over de jaren zestig in Capelle en wij vragen uw hulp hierbij. Dus als u nog voorwerpen, beelden of verhalen heeft uit die roerige periode, wij zijn u bij voorbaat zeer dankbaar.

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL
Secretariaat: Postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel
Redactieadres: Nieuwe Laan 107, 2902 BW Capelle aan den IJssel
Telefoon: 010 - 450 60 08 Mobiel: 06 - 22 86 73 65
E-mail: bram.van.bochove@planet.nl